

Raadsbrief

Datum: 6 oktober 2021

Behandeld door: Klaas Kiewiet

Zaak: 2021-01093

Verzenddatum: 6 oktober 2021

Mailadres: klaas.kiewiet@midden-groningen.nl

Portefeuillehouder: David de Jong David de Jong

Onderwerp: Schriftelijke vragen Jakobskruid

Geachte leden van de raad,

Aan het college zijn door de VVD-fractie op 27 juli 2021 schriftelijke vragen gesteld over het gemeentelijk bermbeheer, met name ten aanzien van Jakobskruid en invasieve exoten. Ook bij de behandeling van de voorjaarsnota 2018 is hiervoor door de VVD-fractie aandacht gevraagd. Een motie hierover is met een ruime meerderheid door de Raad aangenomen.

Convenant Gedragsregels Jakobskruid

De provincie Groningen is in 2005 vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid met terreinbeheerders gedragsregels overeengekomen ten aanzien van het beheer van Jakobskruid. Deze zijn vastgelegd in het Convenant Gedragsregels Jakobskruid Groningen. Samengevat wordt hierin gesteld dat verspreiding van Jakobskruid naar extensief beheerde dierenweides en de aanwezigheid in hooi voor veevoeder moet worden voorkomen. Erkend wordt dat Jakobskruid een zeer waardevolle inheemse plant is, die een zeer belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit en dus niet overal bestreden moet worden.

Invasieve exoten

In 2016/2017 heeft de Europese Unie een Verordening Invasieve Exoten vastgesteld voor een aantal invasieve dieren en planten. Onder regie van de provincie Groningen heeft een werkgroep van terreinbeheerders (waarin de gemeente Midden-Groningen vertegenwoordigd is) besloten het speerpunt qua invasieve exotische planten te plaatsen bij drie landplanten: Reuzenberenklauw, Reuzenbalsemien, de Japanse Duizendkoop (vooralsnog géén Unielijstsoort) en enkele waterplanten (Waterteunisbloem, Grote waternavel, Parelvederkruid, Ongelijkbladige vederkruid, Waterwaaier). Vooralsnog wil de provincie geen verplichting voor het beheersen van vorengenoemde invasieve exoten maar beheersing op basis van een bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst 'Exit invasieve

exoten'. De overeenkomst is in concept gereed en zal naar verwachting het komende jaar aan bestuurders ter accordering worden voorgelegd.

Schriftelijke vragen aan ons college (art. 33 RvO):

Vraag 1

Heeft het college een begin gemaakt met het gevraagde onderzoek?

Dit betrof een onderzoek naar de verspreiding van schadelijke planten in het buitengebied. Mede in het kader van het concept SOK Exit invasieve exoten is een inventarisatie naar de aanwezigheid van bovengenoemde exoten, alsook Jakobskruid in de gemeente Midden-Groningen uitgevoerd.

Vraag 2

Heeft het college inmiddels resultaten van dat onderzoek en zo niet, heeft zij een tussenrapportage, die op korte termijn openbaargemaakt kan worden?

Alle locaties van de drie invasieve exoten (aard en omvang) zijn geïnventariseerd en opgenomen in ons digitaal beheersysteem Obsurv. Beheersysteem Obsurv is alleen door onze beheerders te raadplegen. De provincie heeft van onze gegevens een export-bestand ontvangen ten behoeve van een digitale provinciale kaart met de verspreiding van invasieve exoten. Het is de intentie dat deze kaart t.z.t. door eenieder is te raadplegen.

Jakobskruid is ruim verspreid in onze gemeente en is derhalve op veel locaties aanwezig. De locaties waar Jakobskruid aanwezig is binnen 100 meter van extensief beheerde dierenweides, is bij de beheerafdeling IBOR in beeld. De lijst is gebruikt bij het beheer van Jakobskruid in de afgelopen jaren. De lijst is als bijlage toegevoegd.

Vraag 3

Heeft het college naar aanleiding van deze motie aanpassingen gemaakt in het gemeentelijk maaibeleid? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke zijn daar intussen resultaten van te presenteren?

Op basis van ons beleid, de concept-SOK Exit invasieve exoten en de motie (VVD-fractie 2018), is nadere uitvoering gegeven aan het maaibeheer en beheersing invasieve exoten.

In 2019 is fors ingezet op beheersing (voorkomen van verspreiding) van invasieve exoten. Verschillende methodes zijn gehanteerd, zowel machinaal als handmatig. Hier zijn goede resultaten mee behaald in de reductie en het voorkomen van verspreiding. Om verspreiding van Jakobskruid naar extensieve weides en natuurgebieden te voorkomen, is de plant binnen 100 meter van extensief beheerde dierenweides in meerdere maairondes beheerd. Hierdoor is verspreiding naar deze weides in belangrijke mate voorkomen.

Om dreigende financiële tekorten op het groenbudget te voorkomen zijn er keuzes gemaakt en is het beheer in 2020 ten aanzien van invasieve exoten en Jakobskruid aangepast. De Reuzenberenklauw en Japanse Duizendknoop zijn op een aantal locaties nog machinaal bestreden. Beheer van Reuzenbalsemien is alleen met hulp van vrijwilligers uitgevoerd. Beheersing van Jakobskruid is buiten de reguliere maairondes alleen uitgevoerd op basis van klachten en meldingen van aanliggende terreineigenaren.

Vraag 4

Kan het college toezeggen, dat indien de motie uit 2018 nog niet is uitgevoerd, deze nu wel uitgevoerd wordt?

De financiële middelen voor het groenbeheer zijn helaas onvoldoende in lijn met de Beleidsnota Openbaar groen Mien toen, mien stee (vastgesteld december 2019). Het was de intentie het nieuwe beleid te starten per 2020. In de jaarstukken 2020 is aan uw Raad aangegeven dat de beschikbare middelen voor het groenareaal, zo ook voor bermbeheer, niet toereikend waren. Er moesten daarom keuzes worden gemaakt die invloed hebben gehad op de uitvoering van het groenbeheer, waaronder bermbeheer en beheersing invasieve exoten en Jakobskruiskruid.

Het verrijken van bermen zoals door de VVD-fractie is voorgesteld teneinde verspreiding van Jakobskruiskruid te voorkomen is niet gewenst. Het zal leiden tot vermindering van de kruidenrijkheid, vermindering van de biodiversiteit, toename van ruigtekruiden (distels, zuring, brandnetels) en toename van overlast voor aangrenzende landeigenaren. Daarnaast zal hogere vegetatie leiden tot een toename van onveilige verkeerssituaties. Het is daarmee strijdig met het door de raad vastgesteld beleidsuitgangspunten t.a.v. bermen in de Beleidsnota groen (2019).

Vraag 5a

Wat doet de gemeente om bermen vrij van Jakobskruiskruid te houden?

In de voormalige gemeente Slochteren, Hoogezand en Menterwolde is niet altijd consequent volgens de gedragsregels gehandeld. Met de samenvoeging zijn de bermen in eerste instantie wel volgens de gedragsregelen beheerd. Binnen 100 meter van extensief beheerde dierenweides is verspreiding van Jakobskruiskruid zoveel mogelijk voorkomen. De financiële middelen bleken niet toereikend om hier in 2021 wederom uitvoering aan te geven. Er is op klachten en meldingen gereageerd.

Vraag 5b

Zijn er in de afgelopen jaren bermen, niet meer voor voederwinning in aanmerking gekomen, door het voorkomen van Jakobskruiskruid, terwijl deze bermen daar zo'n 15 jaar geleden nog wel voor in aanmerking kwamen?

Het gebruik geven van bermen ten behoeve van hooiwinning wisselt van jaar tot jaar. Wel zien we dat dit gebruik langzamerhand afneemt. Dit heeft verschillende oorzaken: afval in de bermen, graafwerkzaamheden t.b.v. kabel- en leidingen, schade aan de bermen door (landbouw)verkeer, verzuivering van de bermen met ruigtekruiden (zoals: riet, akkerdistel, zuring), de aanwezigheid van Jakobskruiskruid, het niet kunnen voldoen aan de gewenste uitgangspunten van het maaibeeld (maaitijdstip) en Wet natuurbescherming (beheer conform gedragscode).

Vraag 6

Onderschrijft het college de stelling, dat het van het grootste belang voor zowel de gemeente, de betrokken veehouders, als het vee, dat dit voer toegediend krijgt, dat de gemeentelijke bermen in het buitengebied vrij zijn van Jakobskruiskruid?

Bij ingebruikgeving van bermen (hooien ten behoeve van veevoer) is het van belang afspraken te maken om te voorkomen dat Jakobskruiskruid in het veevoer komt. Het is zowel een verantwoordelijkheid van degene die bermen in gebruik geeft als degene die de bermen in gebruik neemt.

Vraag 7

Is het college bekend met dit convenant?

Ja, het Convenant Gedragsregels Jakobskruid Groningen is bekend bij het college. In de Beleidsnotitie Bermen en sloten (college 2019) zijn de gedragsregels opgenomen.

Vraag 8

Is het college, met de VVD-fractie van mening, dat dit convenant in de laatste 16 jaren onvoldoende soelaas heeft geboden tegen de verspreiding van deze plant?

We kunnen concluderen dat geen van de ondertekenaars van het convenant zich de afgelopen jaren hebben gehouden aan de gedragsregels, of deze voldoende hebben nageleefd.

Vraag 9

Is het college bekend met de volgende zinsnede uit het convenant: 'Mochten de gedragsregels niet het gewenste effect hebben dan zal de provincie alsnog overwegen een verordening op te stellen op grond waarvan verspreiding kan worden verplicht'.

Ja, deze zinsnede is bekend.

Vraag 10

Is het college bereid op basis van bovenstaande constatering, de giftigheid van Jakobskruid, zowel voor dier als mens, de steeds verdere verspreiding van de plant, ondanks de bepalingen in het convenant, het belang voor de gemeente Midden-Groningen, om wegbermen vrij van Jakobskruid te houden, er bij de provincie op aan te dringen gebruik te maken van de in vraag 9 vermelde zinsnede?

Hoewel Jakobskruid giftig is voor rundvee, komt de plant niet of nauwelijks voor in agrarisch gebruikt grasland waar een gesloten grasmat aanwezig is. Schapen en geiten zijn veel minder gevoelig voor het gif.

Jakobskruid is daarnaast een zeer waardevolle inheemse plant, die een belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit. Het is een zeer belangrijke waardplant voor tal van vlinder- en insectensoorten. Sommige zijn geheel afhankelijk van Jakobskruid. In het convenant wordt de ecologische waarde erkend.

Al met al is Jakobskruid een heel gewoon verschijnsel dat typisch is voor een bepaalde fase van vegetatieontwikkeling. Als de vegetatie zich verder ontwikkelt, is het de verwachting dat Jakobskruid als toonaangevende soort sterk zal verminderen en zullen de problemen met vergiftiging afnemen. Onderzoek heeft dit uitgewezen en ook op enkele locaties in Midden-Groningen zien we deze ontwikkeling. Er is geen enkele reden voor grootschalige bestrijding van Jakobskruid in alle bermen. Niet alleen onwenselijk, maar ook fysiek en financieel onhaalbaar. Beheren conform de gedragsregels van het convenant is gewenst, maar blijkt in de praktijk eveneens lastig en kostbaar.

In de werkgroep invasieve exoten (provincie Groningen) is het niet naleven van de gedragsregels in het convenant benoemd en besproken. Vooralsnog heeft de provincie niet de intentie op korte termijn een verplichting (aanwijsbesluit) ten aanzien van het beheer van Jakobskruid op te leggen. Speerpunt is vooral de invasieve exoten, zoals benoemd in de Europese Verordening (Unielijst).

Pagina: 5 van 5
Datum: 13 december 2018
Zaak: 2018-035960

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Groningen

A. Hoogendoorn
Burgemeester

H.J.W. Mulder
Gemeentesecretaris